

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Iskrati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupčijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslane, preklici, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Ženitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, prtljično. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

| v Jugoslaviji:          |        | v inozemstvu: |        |
|-------------------------|--------|---------------|--------|
| celoletno naprej plačan | K 180— | celoletno     | K 240— |
| polletno                | 90—    | polletno      | 120—   |
| 3 mesečno               | 45—    | 3 mesečno     | 60—    |
| 1                       | 15—    |               |        |

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nak. Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane. Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono. Poština plačana v gotovini.

Joso Jurkovič:

## Resni trenotki.

Če pogledamo malone vse velike zunanepolitične zapletitjave, vidimo povsod eno: na videz malenkostni incidenti se trenutno razrasejo v dogodke, ki gonijo ljudstva neusmiljeno dalje, dokler se ne udušijo sami v sebi. Med tema dvema točkama pa leži brezimeno in neizmerno gorje.

Naši odnosi se bližajo z naglico tistemu stanju, ki ga imenuje Clausewitz nadaljevanje politike z drugimi sredstvi. Zakaj sili Italija na to, ni težko uganiti.

Računa z dozdevno notranjo slabostjo naše države in z direktno podporo naših neprijateljev. To je zunanji moment.

Drugi je notranji: navzlic vsemu in vsem najnovejšim teorijam obstoja v vsaki državi državna zavestnost ljudstva, ki je v vsakem slučaju močnejša od notranjih družabnih diferenc. Ker pa so te notranje diference v Italiji tako velike, da groze s razkrojem, jih hoče porabiti Italija kot elan na zunanji. Kam

naj to pripelje, če bo šlo tako dalje, je odveč govoriti.

Evropska tla so danes le preveč vroča, samo iskra — in plamen bi zažarel nad celo Evropo. Kdor je kaj izgubil, bi hotel dobiti nazaj, kdor je dobil kaj, bi hotel še več. Julij 1914 bi se ponovil. Kaj bi se rodilo iz tega kaosa, ne more preokovati noben prerok.

Kaj je ukreniti na italijanska izzivanja: to se mora prepustiti edino le vladi v Beogradu. Dolžnost prebivalstva pa je, da ne odgovarja na izzivanja z izzivanji, da opusti vse, kar bi Italijani lahko uporabljali kot pretvezo in da ne otežuje vlade pri njenih sklepih.

Vojna je sama na sebi že brez posledic strahota, zato hoče vsak otrestiti s sebe odgovornost za njo. Mi te odgovornosti ne smemo in ne maramo prevzeti.

Če zažari kres nad Evropo, ne smemo mi biti niti pri osumljenih podžigalcih.

in pijo pa kot lačne krave kralja Faraona. (»Naprej« št. 156 in 158.) Tako opisujejo naši socialni demokrati naše komuniste-mladine, »zgagarje«.

Mladi komunisti pa pišejo o socialnih demokratih, da so »omahljivi, malomeščanski, reformistični, izdajalski, ministerijalski lažipolitiki.« »politični bankroterji«, ki so »na delu pripravili vsako minuto sabotirati revolucionarni razred proletarijata« ter znajo le »intrigirati, denuncirati in ovajati celo pri vladi in na policiji«. Politika starinov je »dvoumna, licemerna, spekulantska; gre jim le za to, da se čim prej zasede kak prazen dohodkonosen ministrski stolček«. »Pobeljeni grobovi!« »Par oseb zasleduje le svoje osebne koristi!« (»Rdeči prapor« št. 4.)

Starini in mladini pa so složni v tem, da mečejo drug drugega iz delavskih vrst. Odstavljajo, podé, pretenajo drug drugega ter zatirajo delavstvu, da je to »čiščenje« edina rešitev za proletarijat. Lumpje, ko-

ristolovci, neznačajneži, izdajalci, lažnivci, frazerji!« doni z leve in odmeva z desne. Delavstvo pa gleda in poslušata ta krasni dvoboj.

Zabavno pri vsem tem je dejstvo, da pišejo v isti sapi o »sestradanem, obupanem proletarijatu« ter o njegovih voditeljih, ki »nič ne delajo, jedo in pijo pa kot lačne krave kralja Faraona«. In značilno je, da piše istočasno tudi dunajska »Arbeiter Zeitung«, kako se očita tudi dunajskemu delavstvu, da »das schlemmende und prassende Proletariat Tausende beim Heurigen und beim Spiele vergeudet (da požrešni in razuzdano živeči proletarijat zapravljajo tisočake pri vinu in v igri)«.

In med ta proletarijat in pod ta k e voditelje kličejo še našo inteligenco, naše učiteljstvo, naše uradništvo? — Sami med seboj se pač prav dobro poznajo ti socialistični in komunistični prevratniki. Zato ne rečemo nič drugega kot: »Similis similibus gaudet« ali po slovensko: Kdor se med otrobe meša, ga svinje požro!

## Rusija in Poljska.

(Dopis z odlične ruske strani.)

Stoletne razprtije med Rusi in Poljaki so ena največjih nesreč za celokupno Slavjanstvo, kajti dva močna slavijanska naroda sta potrošila svoje moči v medsebojnem boju in koristi sovražnikov Slavjanstva. Poljska, ki bi bila lahko postala velika zapadnoevropska država, se je vsled lakomnosti svojih kraljev hotela razširiti proti vzhodu in izmožila svoje moči v neprestanih bojih z Moskvjo, obenem pa zatirala pogoste vstaje Ukrajincev. Rusija, ki je imela brezmejni prostor in važne naloge na vzhodu, je sili na znan, in namesto da si pridobi Poljsko za obrambo proti Nemčiji, jo je anektirala in uporabljala kakor prisvojen deželo. Tako so postali bratje Poljaki dedni sovražniki Rusije, ki si je nakopala za celo stoletje velike skrbi in vzbudila pri drugih narodih, tudi pri Slavjanih, neznanje, ker so se vsi bali, da bi postopala z njimi tako kakor s Poljaki. Vse to je oviralo veliko delo za ujedinjenje vseh Slavjanov.

V izobraženih slojih ruskega naroda, ki so se posvetili prostim poklicem in predstavljali neodvisno javno mnenje, je že dolgo prevladovalo prepričanje, da se je treba s Poljaki pobotati in jim vrniti svobodo. Revolucija leta 1917 je dala ru-

skemu narodu možnost, da izvede svojo voljo. Ena prvih nalog nove vlade je bila, priznati Poljski svobodo. Poljska je postala svobodna in je šla svojo pot. Rusija pa je zašla v strašne stiske. Uničena je ležala pod boljševiškim terorjem in pričakovala pomoči.

Peščica poštenih ruskih patriotov je začela z velikim delom za osvoboditev ljudstva iz krvave tiranije mednarodnih boljševikov, katerim se je posrečilo s pomočjo Nemčije, da so zasedli Petrograd in se polastili ogromnih zalog municije, ki je bila pripravljena za svetovno vojno in katero so uporabili proti ruskeemu narodu. V jeseni 1919 je bila vojska prostovoljcev že na poti v Moskvjo, ko je propadla moč admirala Kolčaka, njegova vojska pa je bila izročena boljševiški premoči. Takrat so prišli zastopniki poljske vlade v Rostov in ponudili Denikinu pomoč. Prvič po tolikem času naj bi se ustanovila med obema narodoma bratrska zveza. Položaj je bil resen in je moralo priti hitro do končnega sklepa. Poljaki so se začeli pogajati in zahtevali, naj se jim imenujejo okraj, ki naj bi jih odstopila Rusija Poljski. Zaman je zagotavljal Denikin, da nima nobene pravice, obljubljati odstopitev ozemlja in da bo to mo-

gla storiti le konstituenta, ki se bo sešla v Moskvi po končani meščanski vojni. Tako je odpadla poljska pomoč. Poljska vojska je mirno gledala, kako umira vojska ruskih prostovoljcev v krvavi boju z rdečimi četami. Nato pa so Poljaki začeli z Rusijo vojno, in sicer s pretvezo, da premagajo boljševike. V resnici pa so zasledovali imperialistične cilje. Že pred enim letom je izjavil general Haller, da se mora Poljska raztezati od Baltiškega na do Črnega morja. Poljska naj bi bila torej večja nego je bila leta 1772 in naj bi dobila celo mesta, ki niso bila nikdar poljska, na primer Odeso. Tako se je pričela vojna, ki je šla za tem, da okupira Poljska kraje, ki jih zahteva zase, ne pa da uniči boljševike. Nato so sklenili Poljaki pogodbi z Ukrajincem Petljuro, ki je bil že trikrat izgnan iz svoje domovine, in ta jim je odstopil Volinijo in jim dal v najem celo Ukrajino za 25 let. To je ravno toliko, če bi kdo prodal kožo medveda, ki še ni ustreljen. Poljaki so bili pač lahko zadovoljni z dobro kupčijo, toda medved je bil še živ in močan ter je izgnal zaveznike iz Kijeva.

Poljska je doživela poraz in se mora pokoriti za grehe svojih državnikov. Škodljiva posledica ne samo za Poljsko, ampak tudi za Rusijo pa je ta, da so se združili sedaj vsi ruski patrioti z boljševiki proti poljskemu imperializmu, ki je največja nevarnost za Rusijo, pa naj bo ta boljševiška ali pa caristična. Boljševiki so pridobili generala Brusilova, ki je vzel Poljakom najstarejše rusko mesto Kijev. Na ta način so Poljaki ojačili sovjetsko vlado, kajti vojno proti Poljakom so boljševiki izbrabili v svoje dobro, ker so jo proglasili za obrambo ruskih narodnih mej.

N. Jezerski.

## Telefonska in brzojavna poročila.

MINISTRSKI PREDSEDNIK O SPLITSKIH DOGODKIH.

LDU Beograd, 15. julija. Na današnji seji narodnega predstavništva je na interpelacijo poslanecv Biankinja, Angelinovića in Grigorisova o dogodkih v Splitu odgovoril ministrski predsednik dr. Vesnić: Gospoda! Na stavljeno vprašanje mi je čast odgovoriti nastopno: V nedeljo, dne 11. julija ob 22. se je pojavil v mestu Splitu velik nered, ker so italijanski podčastniki z neke hiše sneli našo državno zastavo, razobešeno zaradi našega narodnega praznika, kar je

Fran Kosec:

## Proletarijat in njegovi voditelji.

Slovensko socialistično delavstvo je zbežano. Njegovi voditelji so hudo razprti in se boré drug proti drugemu z najostrejšim orožjem. Boré pa se med seboj zato, kdo naj ima več moči in vpliva na socialistično delavstvo; boré se za prvaštvo in za dobrino, ki so zvezane s prvaštvom med socialističnim delavstvom. To delavstvo igra danes tisto vlogo, ki jo predstavlja na neki Stuckovi sliki lepa favnica. Za njo se besno trkta z rožički, bijeta s pestmi in obdelavata s kopiti dva pohotna favna: favnica na sedli in debelo gleda. Morda si misli: »Oba sta lumpacija!« in si želi: »Pobjita drug drugega, da bom imela mir pred obema!«

Socialno demokratska stranka je danes razklana v dva tabora: med »starine« z »Naprej« in med »mladine« z »Rdečim praporom«. Starini se imenujejo še vedno socialne demokrati, mladini pa komuniste. Starini trdijo, da so komunisti »prenapeti, deloma tudi nepošteni elementi, ki ne spadajo v delavsko gibanje, niti med rekrute, kaj šele na vodilna mesta, in ki sedaj begajo sestrđano in

obupano delavstvo«; da komunisti »s svojo vratolomno taktiko pošilja naše sestrđano delavstvo pred strojnico in v temnico«, da so »lažnivi demagogi, frazerji, med katerimi je nekaj profesorjev, doktorjev, študentov in drugih takih kriegskomunistov, ki slepomišijo med delavstvom tako neredno, da človek res ne ve, ali so tako glupi ali delajo za denar v interesu nekoga to politiko.« »Naprej« zatiruje, da »so komunistični voditelji neresni, nepošteni ljudje, po veliki večini niso delavci, ki ne poznajo ne teženi in ne potrebe proletarijata ter so proletarske vrste le še bolj razcepili in razbili.« »Naprej« piše, da so komunisti »lumpje in lopovi«, ki so se »prodajali« prej, se prodajajo danes in se bodo prodajali nadalje, da delajo s »tujim (!) denarjem za razkol med delavstvom« in »hočejo uničiti in poslabšati socialni položaj delavstva.« »Kdor več plača! Kaj prepričanje, kaj proletarijat! — Najbolj drzen in nesramen komunist je tisti, ki se najbolj prodaja. Vprašajte jih, odkod imajo denar; ne delajo nič, ledo

Roman Košir:

## Most v Hrušico.

»Jaz sem odločno proti ženski volilni pravici!« je dejal prijatelj. »Kako naj se orijentirajo ženske v labirintu političnih strank in programov, če jim manjka sploh vsakršni orijentačni čut! Ženska ti zabodi sredi Ljubljane, dasi živi od rojstva v njej, in če stopi le streljaj izven mesta, se ti vrta kakor muha v močniku, ne da bi se mogla zavesti, kje je sever ali jug! Nobena ženska ni sposobna ubrati bližnice, nego tava, in se lovi okoli voglov, dokler po ovinkih in neverjetnih zmotah končno ne zaide k manufakturi v Stritarjevi ulici, dasi je trdno namerala k speceristu na Resljevo cesto. Kaj hočeš s takimi volilkami? Hotela bo n. pr. voliti narodno socialno, pa ti jo zanese med krščanske socialce po glasovnico, ki jo končno odda za socialne demokrata.«

»Jaz imam o ženskah boljše mnenje!« sem ugovarjal. »N. pr. Dante, Shakespeare...«

»Ker jih poznaš le iz teorije, mesto iz prakse!« se je otrešel prijatelj. »Vi — pisatelji — ste si iz raznih literatur in iz lastne domišljije ustvarili ženske ideale ali pošasti — ki ne eksistirajo. Mi pa jih spoznavamo iz

življenja, a jih še vedno ne poznamo do dna, ker jih ne spoznamo nikoli. Vsaka je vsak hip drugačna, sama sebi nezvesta, vedno nezanesljiva, vedno nelogična, iz breznačelnosti nedosledna in po naturi dosledno neorijentirana.«

Smejal sem se mu. Njegovo zagrizeno poniževanje ženstva me je zabavalo tem bolj, ker sem ga poznal kot najzvestejšega oboževalca takozvanega lepega spola (čeprav je ta spol tako redkokdaj lep!) in kot neugnanega zaletnika takozvane slabše polovice človeštva, ki pa ji že od Adamovih časov robuje ves močni spol. Vedel sem, da sledi takemu dociranju vselej nova istorija iz njegovih doživljajev. In nisem se motil. Začel je:

»Ali veš, kje most v Hrušico?« Zmajal sem glavo. Malo hodim po ljubljanski okolici.

»Tudi jaz ne vem tega. Ampak ona mi je dala na njem sestanek.«

»Ona? — Kdo je, ona?«

»Kaj ti mar! Dovolj je, če rečem, ona. Lepa, zdrava, kot dren trda in kot breskev sočna! Vdova jedva nad 30 let! Brez otrok. Oči ti ima kot baklje, črne — goste, svetlo-črne lasse, kot alabaster belo in fino polt — in boke in prsi, o! — ne preveč in ne premalo; vitka in prožna, skočna

je in urna kakor podlasica. Jezikek ji teče neprestano, a še ne preveč neumno, sentimentalna je prav redkokdaj, navadno pa vesela porednica, ki kaže neprestano svoje bele zobe in sta ji jamici na ličjih vedno polni smeha in hudomušnosti. Skratka: sladka, zabavna ljubica! Solncece mojega življenja jo imenujem, kar ji je zelo všeč. Taka je, ona.«

»No, in most v Hrušico?«

»Da, tam sem imel z njo svoj poslednji sestanek. Saj veš: oženjen sem, činovnik, vsaka boljša ljubljanska srajca me pozna. Zato se morem shajati z njo le izven mesta, da ni škandala in pohujšanja v dolini šentflorjanski. Torej pisala mi je: V četrtek ob 7. na mostu v Hrušico. Ne večerjal doma, ker prinesem vse s seboj! Lahko ostaneva do polnoči zunaj: noči so jasne, tople, blizu je goščava smerek in borov... O, strnadek, kako bova srečna! — Tako nekako. Dobro! Zadovoljen! — Odpisem ji: Solncece moje, poljubim ti ročice in srčece! Gotovo pridem, seveda če ne bo deževalo. Nepopolno se veselim svidenja itd. — Odkritosrčno sem mislil, zakaj njeni poljublji, objemi! dr. ... no, da, ampak tudi tisto vse, kar prinesa s seboj, me je resnično mikalo. Ona ni namreč le sladostnica, nego tudi sla-

dosnedenka in pikniki z njo so vedno vsestransko razkožje.

Bon! Grem. Vzajem palico in svršnik: da ne bo nazadnje zelenih kolenecv in kolen... Do Ambroževega trga se peljem s cestno železnico, potem peš po Poljanski... Solnce še vedno pripeka, prašna cesta je razbeljena. Hitro sem ves v potu! V eni roki palico in slammik — v drugi svršnik. Pot me obliva, mi curi preko čela po ličih ter leze za ovratnik. Obrisal bi se, a roki sta polni. Če bi vsaj svršnika ne bilo treba nositi! A kako bi brez njega v goščavi pod smrekami in borji, ko postane trava rosnata!...

Grem torej dalje... potim se dalje, pot curi dalje. Pa ti pridrvi mimo avto, ki vleče za seboj ogromne oblake prahu. V hipu sem ves bel in kar čutim, kako se mi je pripeljala na obraz tenka maska. In takoj nato prileti drug avto od nasprotni strani, znova me zagrne oblake, jaz pa se jih niti ubraniti ne morem — nikamor se mi mogoče skriti: maska na obrazu pa postaja debelejša in trdnjša, da jedva še premikam mišičevje na ličih in čelu. Jezim se, preklinjam. Kaj, vraga, ti pride na misel, da mi daje sestanek tako daleč?! Saj bi se dalo najti pametnejše mesto bližje tramvaja. A baš most v Hru-

šico mora biti, kajpada zaradi bližnjega goščavja... hm, hm!

Grem dalje, potim se dalje, pot curi dalje. Pa mi zasmrdi nazarensko po kloaki, da se mi začne kar vrteti v glavi in želodcu. Odkod, za boga, ta peklenska kuga? — Oh, glej, pred menoj leze v prašnem oblaku mestni voz za fekalije, leze in smrdi, smrdi ter okužuje za seboj, na desno in levo vso okolično par streljajev na široko in na dolgo.

Ali dospem živ iz tega osmradija? Že se mi temni pred očmi, že se mi buni želodec, obupen se požinem ob vozu ter stečem, da bi ga pustil čim dalje za seboj. Zagazim v kup prahu in smeti, se spotaknem in padem. Slammik odleti na levo, svršnik na desno, palica se mi zaplete med noge ter se prelomi, jaz pa ležim v prahu in smeteh na obeh dlanih ter preklinjam cestarsko zanikarnost. Hvala Bogu, da so ostale vsaj hlače cele! — Dvignem se, poberm klobuk in slammik, tečem dalje, potim se dalje in še huje in pot mi curi v veletokih. A podoban sem mlinarju, ki je bil 48 ur nepretrgano v službi. Pljuca mi kropejo, oči so napol zalpljene, ovratnik se je zgruzil nekam pod sukno, a na hrbtu čutim košuljo kakor pekoče vročo oblake.

(Dalje prihodaj.)





